

زندگی بدون طلاق با تکیه بر سیره ی حضرت زهرا^(س)

فرزانه اکبر پناه ییلندی^۱

محقق و پژوهشگر

مرتضی حاتمی نسب

کارشناسی ارشد، دبیر دوره دوم متوسطه شهرستان ایرانشهر

چکیده

خانواده مهم ترین بنیان جامعه است که هرگونه آسیب و خدشه ای به آن، ضربات مهلکی را به جامعه وارد می کند. طلاق تنها آسیبی است که می تواند این رکن اساسی جامعه را نابود کند که در نتیجه آن خسارات جبران ناپذیری را به همهی اقشار جامعه تحمیل می گرداند. برای جلوگیری از ابتلای هرچه بیشتر جامعه به این معضل اجتماعی نیاز به شناخت عوامل ایجاد طلاق و همچنین راه های مبارزه با این عوامل است. از مهم ترین این علل؛ فساد اخلاقی، مشکلات اقتصادی، تفاوت فرهنگی، عدم آشنایی با وظایف زناشویی و تفاوت اعتقادی است. حضرت فاطمه^(س) یکی از برترین زنان عالم است که سبک زندگی و سیره ی ایشان در شرایط سخت اجتماعی، سیاسی و فرهنگی صدراسلام با امام علی^(ع) یکی از درخشان ترین زندگی های زناشویی مورد تأیید علمای شیعه، اهل سنت و حتی غیر مسلمان است. از آنجا که بهترین روش برای پیشرفت در هرکاری داشتن یک برنامه و الگوی دقیق است؛ برای موفقیت در امور زندگی هم نیاز به الگوپذیری از یک زندگی تجربه شده ی آرمانی است که براساس آن طلاق را کاهش دهیم. لذا این مقاله به بررسی سیره زندگی حضرت زهرا^(س) می پردازد و سبک رفتاری حضرت زهرا^(س) را در برابر امام علی^(ع) تبیین می کند.

کلیدواژه ها: طلاق، الگو، حضرت فاطمه^(س)، امام علی^(ع).

بخش اول: کلیات

بند اول: مقدمه و طرح مسئله

خانواده پایه بنیادین جوامع است که آرامش روانی اعضای خود را تأمین می‌کند. این نهاد کوچک انسانی از بدو آفرینش بشر همراه آدمی بوده و منتقل کننده‌ی تاریخ و فرهنگ هر ملت به نسل آینده است. در طول تاریخ افراد و گروه‌هایی همواره در پی آن بوده که جایگزینی برای خانواده ایجاد کنند و پیوند خونی و عاطفی هریک از افراد خانواده را زیر سؤال ببرند. ولیکن این نهاد اجتماعی همچنان با تغییر نسل‌ها و فرهنگ‌ها، انعطاف به خرج داده و تا به امروز بشر را تنها نگذاشته است. دشمن بزرگ این نهاد کوچک و با قدمت اجتماعی، معضل طلاق است. دین اسلام طلاق را از دو جبهه‌ی فقهی و اجتماعی بررسی نموده؛ از بعد فقهی این امر جایز شمرده شده و دارای احکام ویژه‌ای است، اما از بعد اجتماعی به خاطر آسیب‌های فراوان آن، از طلاق به عنوان مبعوض‌ترین حلال‌ها و امری که خشم خدا را به دنبال دارد تعبیر شده است. در ادیان دیگر هم‌چون یهود و زرتشت طلاق امری ناپسند است و حتی در آیین مسیحیت این امر تحریم شده است؛ که همه‌ی این‌ها نشان از آثار جبران ناپذیر این پدیده‌ی شوم اجتماعی دارد. در واقع طلاق نه تنها افراد خانواده بلکه تمام اقشار جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به پایه‌های جامعه ضربه می‌زند. لذا هدف این نوشتار بررسی سبک زندگی حضرت زهرا (س) با امام علی (ع) است تا با ارائه‌ی راهکارهایی در برابر مشکلات زن و مرد راهگشا باشد.

بند دوم: مفهوم شناسی

طلاق؛ در لغت به معنی خالی شدن از پیوند، عهد و پیمان و جدایی (راغب اصفهانی، مفردات، ج ۲، ص ۴۹۶؛ قاموس، ج ۴، ص ۲۳۱) ترک کردن و وا گذاشتن است (فارابی، دایرة المعارف تشیع، ج ۱۰، ص ۵۰۷).

طلاق در اصطلاح رها شدن زن از قید نکاح است (هاشمی رفسنجانی، فرهنگ قرآن، ج ۱۹، ص ۱۹۵). در شریعت اسلام طلاق جایز و نافذ است اما با کراهت شدید، آن چنان که جز در موارد ناچاری، کاری ناروا و ناشایست است. امام صادق (ع) می‌فرماید: «هیچ حلالی نزد خداوند مبعوض‌تر از طلاق نیست و خداوند مردی را که از روی هوا و هوس همسر خود را طلاق می‌دهد را دشمن می‌داند» (حسینی دشتی، معارف و معاریف، ج ۷، ص ۸۴).

بند سوم: اهمیت و نقش الگو پذیری

رمز ماندگاری الگوها زنده بودن تفکر و همسویی سیره و سخن آنان با فطرت انسانها است و هر قدر این شناخت وسیع تر و عمیق تر باشد بهتر می توان محتوای پیام، گفتار و رفتار آنان را بدست آورد و از آنها در جهت رسیدن به سعادت و تحقق ارزش های فطری و الهی بهره برد.

الگو و سرمشق ما در هر کاری باید به درجه کمال حقیقی رسیده باشد. امام باقر^(ع) می فرماید: «کمال حقیقی عبارت است از: فهم در دین، شکیبایی در برابر تنگناها و اندازه نگه داشتن در معیشت (محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۱۱، ص ۵۲۶۵). در برابر تأکید پیشوایان دین بر الگوپذیری، جامعه شناسان نیز علت طلاق را تغییر ارزش ها و الگوها در جامعه می دانند و بیان کرده: «این یک واقعیت است که میزان طلاق در جوامع نوین زیاد شده است. این وضعیت، از جامعه و ارزش های متغیر ما سرچشمه می-گیرد تا از گسیختگی و تباهی خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی. امروزه از انواع کارکردهای خانواده در گذشته کاسته شده است و زن و شوهر برای تأمین نیازمندی ها و خدمات خود به خانواده متکی نیستند و گسست پیوند زناشویی آن هم در یک محیط زناشویی ننگ نیست» (بروس کوئن، درآمدی بر جامعه شناسی، ص ۱۳۳). این صحیح است که شرایط زندگی در قرن بیست و یک و حضور زن و مرد در جامعه بسیار با گذشته تغییر کرده است ولی با برگشتن به ارزش های دینی و فرهنگی گذشته و الگو قراردادن سیره ی حضرت فاطمه^(س) به عنوان شخصیت مطرح دینی می توان درصد مهمی از طلاق های امروز را کاهش داد.

بخش دوم: علل مؤثر بر طلاق و راه های جلوگیری از آن

شناسایی علت اصلی اختلاف و تلاش برای رفع آن برای کاهش این معضل اجتماعی از اهمیت زیادی برخوردار است. لذا مجموعه ای از عوامل فردی، اجتماعی و روانی می توانند در تصمیم گیری برای طلاق دخیل باشند که عبارتند از:

بند اول: فساد اخلاقی

امروزه با توجه به بسط ارتباطات رسانه ای و تکنولوژی فسادهای اخلاقی گسترده تر شده است. نگاه به گذشته و زندگی پدران و مادرانمان گویای این حقیقت است که دور بودن آنان از فضای رسانه ای، خود عامل بی خبری از انواع فسادهای اخلاقی بشر است. فسادهای اخلاقی همچون خشونت، تبرج و خودنمایی و بی توجهی به عفاف زمینه ساز وجود مشکلات بین زوجین است.

18

دیگر نیازی نمی‌بینند که با خودآرایی و آرایش‌های دروغین و ساختگی توجه دیگران را جلب کنند. قرآن کریم با عنوان کردن «تبرج الجاهلیة» در اوج بیان و تبیین ساختار مطلوب جامعه بشری، تبرج را فرزند ناخواسته جاهلیت معرفی می‌کند. تبرج خواه از سوی مردان خواه از سوی زنان همواره از جهل و نادانی سرچشمه می‌گیرد.

مقام علمی و همچنین سادگی و بی‌آلایشی حضرت زهرا (ع) بر کسی پوشیده نیست؛ این نشان از عدم تبرج ایشان در انظار عمومی و به‌ویژه در مقابل نامحرمان دارد. در مورد حیا و عفت حضرت زهرا (س) نقل شده است: «به هنگام ورود مرد نابینا به منزل ایشان از حضور در نزد نابینا پرهیز کرد و خود را پشت پرده و یا دیواری پنهان ساخت. در پاسخ پیامبر (ص) که پرسید: چرا دخترم، از نابینا حجاب و پرده گرفتی؟ گفت: من که او را می‌بینم و وی بوی مرا استشمام می‌کند. آن‌گاه رسول خدا (ص) فرمود: گواهی می‌دهم که تو پاره تن من هستی» (مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۹۱)

بند سوم: مشکلات اقتصادی

زوجینی که تحت فشار روانی، اقتصادی هستند با انواع مسائل در حال مبارزه اند. در طول زمان وجود فشارهای مالی، ارتباط زن و شوهر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این فشارها می‌تواند باعث گوشه‌گیری، فشار عاطفی و افسردگی در افراد شود. همچنین فقر باعث کاهش عزت نفس مرد و در نتیجه سبب بروز استبداد و تشدید تنش‌های زناشویی می‌شود.

مشکلات اقتصادی از جمله موضوعاتی است که طی مکانیسم‌های مختلفی به ایجاد نارضایتی کمک کرده است. مکانیسم اول: مقصر دانستن به دلیل ناتوانی در تأمین مالی خانواده است. مکانیسم دوم: تعارض بر سر نحوه‌ی هزینه کردن است؛ یعنی اولویت بندی نیازها از دیدگاه زن و شوهر متفاوت است. اکثر تعارضات مالی مربوط به این موضوع است که زنان گرایش بیشتری به اختصاص پول برای نیازهای روانشناختی نظیر زیبایی و منزلت اجتماعی دارند، ولی شوهران این گونه هزینه کردن را نشانه فقدان درک کافی همسرشان تلقی می‌کنند. مکانیسم سوم: نقش فقر مالی در ایجاد و تشدید تعارضات زناشویی، زمینه‌ی دخالت خانواده‌های دو طرف را فراهم می‌کند (محسن زاده، نظری، عارفی، مطالعه کیفی عوامل نارضایتی زناشویی و اقدام به طلاق).

پدیده مصرف گرایی در جامعه، موجب بالا رفتن انتظارات مادی از زندگی شده است و مهریه، جهیزیه و تشریفات عروسی سه مشکل بزرگ بر سر راه ازدواج است. مهریه‌های سنگین بنیان اقتصادی داماد را در آغاز زندگی نوین، متزلزل می‌کند، به رابطه‌ی پر مهر و عاطفه زن و شوهر لطمه زده و جوانان را به

ازدواج بی‌ رغبت می‌کند. اما پیامبر اکرم(ص) بدون سختگیری و با مهریه ساده به رضایت دخترش رضایت داد و بهای دخترش را بیشتر از آن می‌دانست که با ثروت او را معامله کند. عبدالرحمن بن عوف هنگام خواستگاری از حضرت فاطمه(س) به پیامبر(ص) فرمود: «اگر فاطمه را به همسری من درآوری یک صد شتر که بار همه‌ی آنها پارچه‌های گران قیمت مصری باشد به اضافه ده هزار دینار طلا مهریه او می‌کنم. پیامبر(ص) از این خواستگاری زشت چنان خشمگین شد که مشتی سنگریزه برداشت و به طرف عبدالرحمن پاشید و فرمود: تو گمان کردی من بنده پول و ثروتم که با پول و ثروت می‌خواهی بر من فخر بفروشی».

اما بعد از خواستگاری امام علی(ع) از حضرت فاطمه(س) پیامبر(ص) به امیر مؤمنان(ع) فرمود: «چیزی داری که مهریه همسرت قرار دهی؟ عرض کرد: پدر و مادرم به فدایت، تو از زندگی من به خوبی آگاهی که جز شمشیر و زره و شتر چیز دیگری ندارم. پیامبر(ص) فرمود: درست است؛ شمشیرت به هنگام کارزار با دشمنان اسلام مورد نیاز است و باید با شتر نخلستان را آب دهی و در مسافرت‌ها از آن استفاده کنی بنابراین تنها زره را می‌توانی مهریه همسرت نمایی و من دخترم فاطمه را در برابر همین زره به عقد تو در آوردم». بعد از فروش زره پول آن را سه قسمت کرد، قسمتی را به بلال داد تا از آن عطری خوش بو تهیه کند، و دو قسمت دیگر را برای تهیه وسایل زندگی و لباس تعیین فرمود (مکارم شیرازی، زندگی حضرت فاطمه زهرا، ص ۳۰۷).

بند چهارم: تفاوت‌های فرهنگی

روان‌شناسان با توجه به آزمون آماری خود نشان می‌دهند، از بین عوامل دوازده‌گانه فرهنگی به ترتیب چهار مورد زیر به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر طلاق شناخته شده اند که عبارتند از: ۱- مداخله پدر و مادر و سایر فامیل ۲- ازدواج‌های تحمیلی ۳- سابقه دوستی و ارتباط با جنس مخالف قبل از ازدواج ۴- نبودن فرهنگ گفتگو بین خانواده‌ها. بسیاری از اختلافات در روابط زناشویی به دلیل عدم تناسب زوجین از نظر ویژگی‌های فردی و فرهنگی می‌باشد. مشخصات فردی به پیشینه خانوادگی و عوامل شخصی اشاره می‌کند که هر یک از همسران با خود به رابطه می‌آورند. تجاربی که فرد در خانواده قبلی خود داشته به عنوان یک عامل تاریخی با مشکلات ارتباط و هم‌بستگی دارد. زوجینی که از نظر زمینه فرهنگی، قومی و نژادی با هم تفاوت دارند، انتظارات و باورهایشان در مورد روابط زناشویی نیز متفاوت است البته این تفاوت در پیش‌فرض‌ها، مفروضات و باورهای زوجین، می‌تواند منبع قدرت یک رابطه باشد، در صورتی که زوجین بتوانند عاقلانه نقاط قوت و تفاوت فرهنگی‌شان را در نظر بگیرند (کیم هالفورد، زوج درمانی کوتاه مدت). مسلماً سطح فکری و فرهنگی مشابه امام علی(ع) و حضرت فاطمه(س)

تأثیر بسزایی در الگوشدن زندگی آن دو بزرگوار داشته است. امام علی^(ع) هم خون و پسر عموی پیامبر^(ص) که از کودکی در خانه ایشان تربیت شده و رشد یافته اند و با سطح فکری، روش زیستن، علایق پیامبر^(ص) و خانواده ایشان آشنایی نزدیک دارد.

بند پنجم: عدم آشنایی با وظایف زناشویی

هر کدام از زن و شوهر با تصورات خاصی درباره زندگی زناشویی اقدام به ازدواج می کنند و زندگی را با انتظارات مشخصی در مورد اینکه همسرشان چگونه با او رفتار کند، آغاز می نماید. اگر این انتظارات برآورده نشود بدیهی است که نتیجه آن نارضایتی خواهد بود. رضایت از زندگی، معلول رسیدن به خواسته ها و نارضایتی، معلول ناکامی در رسیدن به انتظارات است. از جمله وظایف مهم زن و مرد نسبت به یکدیگر که عدم توجه به آنها زمینه ساز بروز مشکلات می شود می توان به عفو و گذشت، صبر و شکیبایی، عشق و محبت و تقسیم کار اشاره کرد.

• عفو و گذشت

هر زن و شوهری طبعاً در زندگی خود دچار خطاها و لغزش هایی می شوند. یکی از علل مهم اختلافات خانوادگی عدم تحمل و کم صبری زن و شوهر نسبت به یکدیگر است. بخشش، عملی است که با خود اقتدار به همراه می آورد. روند بخشیدن دیگران، نیرویی عظیم را در ما آزاد می سازد؛ چنان چه هنگامی که دیگران را می بخشیم دیگر تحت تاثیر اعمال گذشته آنان زندگی نخواهیم کرد و از زندان نفرت و خشم آزاد خواهیم شد. این آزادی به ما قدرت گزینش های بهتر را خواهد داد (رابینز، قدرت ما زنان، ص ۱۳۵).

از این رو، لغزش و خطا و انجام اموری بر خلاف میل طرف مقابل نارضایتی هایی به همراه دارد اما آنچه مهم است عفو و نادیده گرفتن این خطاهاست. حضرت فاطمه^(س) و امام علی^(ع) هر دو جزء معصومین هستند دچار خطا نمی شوند و همچنین به علت شناخت کافی و کفویتی که میان آن دو نسبت به یکدیگر هست روحيات یکدیگر را می شناسند. متأسفانه امروزه عدم درک همسر و خودخواهی های بی جا مانع از بخشش و گذشت وی می شود و ادامه دادن چنین شرایطی اختلافات را دو چندان و زمینه های طلاق را آماده می گرداند.

• صبر

خواستار زندگی خانوادگی با نازک‌دلی سازگار نیست و آنها که تمرین صبر و شکیبایی نکردند نمی‌توانند در این زندگی موفق باشند. صبر و شکیبایی نه تنها در زندگی بلکه در عشق، فضیلت به حساب می‌آید. هر شخصی بر مبنای آهنگ و ریتم شخصی خود حرکت و رشد می‌کند و تکامل می‌یابد. در شراکت زندگی، هر یک از طرفین باید یاد بگیرند که به برنامه دیگری، چه در زمینه جسمی و چه در زمینه احساسی، ذهنی و یا معنوی احترام بگذارند.

اگر در زندگی به دنبال محیطی صمیمی هستیم فقط باید چشم پوشی و رأفت را پیشه خود کنیم تا محیط خانه گرم و نورانی باشد. در غیر این صورت حریم و حرمت بین زوجین شکسته می‌شود. وجود مشکلات امری بدیهی و روشن است و به تعبیری تا مشکلات نباشد لذت آرامش و آسایش را احساس نخواهیم کرد. ولیکن آنچه مهم است تحمل مشکلات و تلاش برای رفع آن است.

امام علی^(ع) می‌فرماید: «شخص صبور، پیروزی را از دست نمی‌دهد و عاقبت به پیروزی می‌رسد اگر چه زمانی طولانی براو بگذرد» (حرّ عاملی، جهاد با نفس، ص ۱۳۶). امام علی صبر حضرت زهرا را این گونه نقل می‌کند: «فاطمه زهرا^(س) با وجود آن که در میان خانواده خود محبوب‌ترین فرد به شمار می‌رفت اما در خانه‌ی من آن قدر با مشک آب کشید که سینه‌اش آزرده شد، با آسیاب آرد می‌کرد و دستانش تاول می‌زد، نظافت خانه لباس‌های او را خاک آلود می‌ساخت و برای پخت غذا زیر اجاق غذا، با زحمت آتش می‌افروخت و رنج‌های بسیاری متحمل شد» (مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۲). به راستی خضوع و صبر فاطمه زهرا^(س) ستودنی است؛ فرزند پیغمبر خدا^(ص) و همسر علی^(ع) بودن، ایشان را دچار تکبر نکرد و ایمان و صبرشان در مقابل مصائب، از ایشان الگویی نمونه برای همیشه ساخت.

• محبت و عشق

عشق ذخیره‌ی مقدس انرژی است و درست همانند خونی است که برای جریان مسیر تکامل روحی و معنوی مورد نیاز است (پچاردسون، اصلاح برنامه‌های زندگی، ص ۲۵۷). انسان تشنه‌ی محبت است و چیزی جز محبت، روح ناآرام او را سیراب نمی‌سازد و تشنگی روح انسان کمتر از تشنگی جسمی او نیست.

یکی از مسائل مهم اخلاق جنسی مسأله عشق است که از قدیم عرفا و شعرا آن را ستوده و آن را غیر از شهوت دانسته اند. این عشق ستایش شده مختص به عشق الهی نیست، حتی عشق انسان به انسان را

نیز در بعضی اقسامش در بر می‌گیرد. اولین نیاز روحی و روانی شوهر، مهر و محبت و دوست داشتن اوست. ابراز محبت، موجب دلگرمی و علاقه‌مندی او نسبت به زندگی می‌شود و اساساً رابطه مهرآمیز و محبت پر جاذبه‌ترین و سازنده‌ترین رابطه‌هاست؛ چون انسان‌ها تشنه محبت واقعی‌اند و شوهر از این قائده مستثنی نیست (صدری مازندرانی، هنر همسر داری، ص ۹۴).

رسول خدا^(ص) می‌فرماید: «اگر قرار بود به کسی اجازه دهم که برای کسی جز خدا سجده کند، به زنان می‌گفتم که بر شوهران خود سجده کنند» (حرعاملی، وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۳۸۶). مرد نیز باید به همسر خویش عشق بورزد، او را با تمام وجود دوست داشته باشد و به او بگوید که تو را دوست دارم، که این از دلش بیرون نخواهد رفت (کلینی، کافی، ج ۵، ص ۵۶۹).

حضرت فاطمه^(س) محبت و عشق خاصی نسبت به امام علی (ع) داشت و هرگز برخلاف رضای او گام بر نداشت. نحوه رفتاری او با امام علی به گونه‌ای بود که امام فرمود: «غصه‌های بیرون از خانه با دیدار فاطمه^(س) برطرف می‌شود.» امام صادق^(ع) می‌فرماید: «هنگامی که امیرالمؤمنین^(ع) را به زور و اجبار برای بیعت با غاصبین خلافت به مسجد آوردند آن بانوی دو عالم به دنبال علی در کنار قبر رسول خدا^(ص) قرار گرفت و فرمود: اگر پسر عمویم علی^(ع) را رها نسازید، سوگند به خدا موهابم را پریشان نموده و پیراهن پدرم را بر سر گرفته و شما را نفرین می‌کنم. در این هنگام آثار بالای آسمانی پدیدار گشت و سلمان از فاطمه^(س) شفاعت کرد که آن حضرت نفرین ننماید، هم زمان علی^(ع) را نیز آزاد کردند (کلینی، کافی، ج ۸، ص ۲۳۸). همه‌ی این احادیث نشان می‌دهد که در میان علی^(ع) و فاطمه^(س) محبت، عشق و علاقه‌ی فوق العاده‌ای حاکم بود، که در فراق فاطمه^(س)، علی^(ع) توانش به ناتوانی و کم‌صبری تبدیل می‌گردد، و فاطمه^(س) نیز هرگز علی^(ع) و یاری او را فراموش نمی‌کند.

• تقسیم کار

خانواده‌ای در زندگی موفق می‌گردد، که بطور مشترک و برای رسیدن به اهداف مقدس در کانون خانواده تلاش کنند و هیچکدام از زن و شوهر از کار، گریزان نباشد، ولی باید شئون وظایف مشخص باشد و هر یک به تناسب توان و تخصص، انجام کار را به عهده بگیرند.

امام صادق^(ع) می‌فرماید: «جدم امیرالمؤمنین^(ع) در انجام کارهای خانه هیزم جمع می‌کرد، آب می‌آورد و خانه را جارو می‌کرد و مادرم زهرا^(س) نیز جوها را آرد و سپس خمیر می‌نمود و آن‌گاه نان می‌پخت (حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۴). امام باقر^(ع) فرمود: «حضرت فاطمه^(س) کارهای منزل را با حضرت علی^(ع) این‌گونه تقسیم کرد: خمیر کردن آرد، نان پختن، تمیز کردن و جارو زدن خانه به عهده فاطمه

باشد و کارهای بیرون منزل از قبیل: جمع آوری هیزم، و تهیه مواد اولیه غذایی بر عهده علی^(ع) باشد» (دشتی، فرهنگ سخنان حضرت فاطمه (س)، ص ۱۴۸).

از این رو، حضور زن در خانه و پرداختن به کارهای منزل یک سنت اسلامی است. پیامبر، پایه‌های آن را گذاشته است. امام علی^(ع) و زهرا^(س) آن را پذیرفته‌اند و زندگی خود را بر اساس آن شکل داده‌اند. تأسی به زهرا^(س) یعنی پذیرفتن کارهای خانه به عنوان اصلی‌ترین کار در زندگی مشترک. امروز بسیاری از زنان این اصل مهم را از یاد برده‌اند و حضور در خانه و اشتغال به کارهای خانه را ننگ و عار می‌دانند (حسینیان، زخم خورشید، ص ۶۳).

بندششم: تفاوت اعتقادی

هم کفو بودن به معنای تناسب، همتایی، سنخیت و هم‌ترازی است (بیگی، ارزش‌های اجتماعی در قرآن، ص ۳۹۵). اولین مسئله در همسان بودن، ایمان و دیانت است. چه بسا زن و مردی که هر دو مسلمانند، ولی یکی مؤمن و دیگری بی‌ایمان است. زن و مرد باید لباس همدیگر باشند و مانع از ظاهر شدن صفات قبیحه یکدیگر شوند. از شرایط مهم ازدواج، همسان بودن است. زن و مردی می‌توانند در کنار همدیگر زندگی سعادت‌مندی را آغاز کنند که از نظر ظاهر و باطن به هم شباهت داشته باشند. قرآن در این زمینه می‌فرماید: «الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ» (نور/ ۲۶)؛ یعنی زنان پلید برای مردان پلیدند، و مردان پلید برای زنان پلید. و زنان پاک برای مردان پاک‌اند، و مردان پاک برای زنان پاک. اینان از آنچه درباره‌ی ایشان می‌گویند برکنارند، برای آنان آمرزش و روزی نیکو خواهد بود.

رسول گرامی اسلام^(ص) در این زمینه می‌فرماید: «زمینه‌ی ازدواج هم‌کفوها را فراهم کنید و با همسان خود ازدواج کنید، و آنان را برای به وجود آمدن فرزندان شایسته به عقد خود درآورید» (مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۳۳۲). حضرت فاطمه^(س) با آن مقام عصمت و کمالات بی‌نظیرش، کفو و همتایی جز مولای متقیان نداشت و هیچ شخص و شخصیتی به استثنای آن حضرت، صلاحیت ازدواج با او را نداشته است. امام صادق^(ع) می‌فرماید: «اگر جز این بود که خداوند امیرالمؤمنین^(ع) را برای فاطمه آفریده است، در روی زمین کفو و همتایی برای او پیدا نمی‌شد. پیامبر خدا^(ص) پس از ازدواج فاطمه^(س) با امیرالمؤمنین^(ع) به او فرمودند: یا فاطمه! خداوند به من دستور داد تا تو را به ازدواج شخصی درآورم که ایمانش به من از همه کس جلوتر است و علم او بر دیگران افزون و حلم و بردباریش بزرگتر. این را بدان

که ازدواج تو با علی^(۴) به امر خدا بود، زیرا علی در دنیا و آخرت برادر من است. (مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۹۷)

نتیجه گیری

طلاق آسیب اجتماعی است که ضررهای آن نه تنها فقط شامل خانواده شده بلکه آثار سوء آن گریبان گیر جامعه نیز می گردد. فساد اخلاقی و داشتن رذیله هایی همانند خشونت نسبت به همسر، تبرج و خودآرایی زنان و دور بودن آنان از عفت و حیا پایه های زندگی را متزلزل می کند. افزون بر آن مشکلات اقتصادی، بیکاری و عدم توانایی مرد در برآورده کردن خواسته های زندگی مشترک، تفاوت فرهنگی، عدم آشنایی با وظایف زناشویی و تفاوت اعتقادی بر دیگر مشکلات دامن زده و باعث آسیب جدی به بنیان خانواده می شود. در برابر این آسیب ها مطالعه ی زندگی ائمه معصومین شاید تا حدودی راهگشا باشد؛ عشق و محبت زهرا هر گونه فساد اخلاقی را از دور کرده و به خاطر آن مشکلات اقتصادی و کمبودهای زندگی را تحمل می کند و به طبع درک متقابلی از وظایف خود نسبت به همسرش بدست می آورد. این مشکلات را با صبر و شکیبایی بعد از ازدواج می توان حل نمود ولیکن تفاوت های فرهنگی و اعتقادی را باید قبل از ازدواج حل نمود و برای به حداقل رساندن این معضلات با کسی که از نظر ایمانی و فرهنگی هم کفو و همانند ما هست ازدواج کنیم. شایسته است بدانیم که مشکلات در همه زندگی ها وجود دارد و مهم آن است که چگونه مدیریت و حل شوند. زندگی بستری از خوشی و ناخوشی است که گاه همین حل مسائل و مشکلات زندگی است که زیبایی ها و تجربه های شیرین مشترک را می سازد.

منابع و مأخذ:

۱. قرآن کریم.
۲. بروس کوئن؛ ثلاثی، محسن، درآمدی بر جامعه شناسی، فرهنگ معاصر، ۱۳۷۰.
۳. بیگی، روح الله، ارزشهای اجتماعی در قرآن، اسوه، دوم: ۱۳۸۹.
۴. حرعاملی، محمدبن حسن، جهاد با نفس، قم، نهانندی، دهم: ۱۳۸۶.
۵. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم، موسسه آل البيت (ع)، اول: ۱۴۰۹.
۶. حسینیان قمی، مهدی، زخم خورشید کاوشی در زندگی حضرت زهرا(س)، امیرکبیر، اول: ۱۳۷۹.
۷. حسینی دشتی، سید مصطفی، معارف و معاریف، ج ۷، موسسه فرهنگی آرایه، سوم: ۱۳۷۹.
۸. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، تهران، دوم: ۱۳۷۴.
۹. ریچاردسون؛ شریل، قندهاری؛ شقایق، اصلاح برنامه های زندگی، تهران، اول: ۱۳۸۴.
۱۰. شری کارتر، اسکات، ناظمی؛ مهنار، دیبا، فرهنگ و اندیشه، اول: ۱۳۸۸.
۱۱. صدری مازندرانی، حسن، هنر همسررداری، مشهور، سیزدهم: ۱۳۹۲.
۱۲. فارابی، ظهیر، دایرة المعارف تشیع، ج ۱۰، حکمت، اول: ۱۳۹۱.
۱۳. قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، تهران، دارالکتب الاسلامیه، دوازدهم: ۱۳۷۶.
۱۴. کیم هالفورد؛ تبریزی، ممصطفی، زوج درمانی کوتاه مدت، فرا روان، سوم: ۱۳۹۳.
۱۵. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، الکافی، تهران، الاسلامیه، اول: بی تا.
۱۶. لمبروزو، جینا؛ حسام شه رئیس، پری، روح زن، تهران، دانش، ۱۳۶۹.

۱۷. لرنر رابینز، هلن؛ محمد ایلایی، بیژن، قدرت ما زنان، نسل نو اندیش، چهارم: ۱۳۸۳.
۱۸. محسن زاده، فرشاد؛ عارفی، مختار(پاییز ۱۳۹۰) مطالعه کیفی عوامل نارضایتی زناشویی و احترام به طلاق (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)، علوم اجتماعی - مطالعات راهبردی زنان، شماره ۵۳.
۱۹. محمدی ری شهری، محمد؛ شیخی، حمیدرضا، میزان الحکمه، ج ۱۱، دارالحديث، اول: ۱۳۷۷.
۲۰. مجلسی، محمد باقر. بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار، ج ۲۷. بیروت: دار الاحیاء التراث العربی. دوم: ۱۴۰۳ ق.
۲۱. مکارم شیرازی، ناصر، زندگی حضرت فاطمه زهرا(س)، تهران، موسسه تحقیقات و انتشارات طور، پنجم: ۱۳۷۴.
۲۲. هاشمی رفسنجانی، اکبر، فرهنگ قرآن، قم، ج ۱۹، موسسه بوستان کتاب.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

دانشگاه فرهنگیان

موسسه علمی و حقوقی قانون یار
برگزار می کند

پنجمین همایش علمی-پژوهشی

مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

ارگان ها و سازمان های حامی معنوی برگزاری همایشی (در استان کرمانشاه)
دانشگاه فرهنگیان - سازمان ارشاد اسلامی - آموزش و پرورش - بنیاد شهید، سازمان شهرداری و ...

www.Olomonsani.ir www.Ghanonyar.ir

محورهای پذیرش مقالات

- تمام گرایش های رشته فقه، حقوق و علوم قضایی
- علوم تربیتی، تکنولوژی آموزشی و آموزش و پرورش
- روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم دینی و مذهبی
- علوم اقتصادی، بانکی و تمام گرایش های مدیریت

مکان و زمان برگزاری همایش

کرمانشاه ۱۴۰۱/۱۲/۱۱

مدیر اجرایی همایش

دکتر شهلا رضایی

مدیر علمی و مسئول همایش

دکتر بهنام اسدی

ایمیل رسمی همایش جهت دریافت مقالات پژوهشگران

OLOMONSANI@YAHOO.COM

ارسال مقاله از طریق واتس آپ، ایتا، سروش، تلگرام، روبیکا به شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

دیرخانه مرکزی موسسه قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، موسسه قانون یار ۵۲۶-۰۹۱۶۹۷۹۵۱۹

((در صورت طرح سوال درخصوص ارسال مقاله یا جذب در هیات علمی همایش یا خاتم دکتر قبادی تماس بگیرید ۰۹۱۶۹۷۴۸۶۲۵))

CiteFactor
Academic Journals

MENDELEY

جهاد
دانشگاهی

DRJI
Directory of Research Journals Indexing

CONF PAPER

Academia.edu
California-San Francisco

PBIN.com
Sponsored And Indexed

Scientific Information Database

IWI WORLD OF JOURNALS

Sponsored and Indexed by CIVICALCA We Respect the Science